



eduresourceza.com



NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION
NOVEMBER 2018

**SEPEDI LELEME LA GAE: LEPHEPHE II
SEPEDI HOME LANGUAGE: PAPER II**

MARKING GUIDELINES

Nako: Diiri tše 3

100 meputso

These marking guidelines are prepared for use by examiners and sub-examiners, all of whom are required to attend a standardisation meeting to ensure that the guidelines are consistently interpreted and applied in the marking of candidates' scripts.

The IEB will not enter into any discussions or correspondence about any marking guidelines. It is acknowledged that there may be different views about some matters of emphasis or detail in the guidelines. It is also recognised that, without the benefit of attendance at a standardisation meeting, there may be different interpretations of the application of the marking guidelines.

KAROLO YA A DINGWALO/DINGWALWA

SERUDU, M. S. 1991 – *A MO SWINA NGWANAN'A THAKANA*

POTŠIŠO YA 1

1.1 (a) PAPALEGO

Papalego ke tshwantšho ya baanegwa, ditiragalo, tikologo e lego nako le lefelo lefaseng la boikgopolelo. Sefala ga se lefase la nnete, eupša la maitirelo, leo le emelago la nnete. Babapadi ke ba nama le madi ka nepo ya go tšweletša morero wa mongwadi ka tiragatšo yeo. Papalego ya tiragatšo e fela e ba e ditšhitišo ka ge sefala e le lefelo leo le pitlaganego. Go rarolla bothata bjoo bja ditšhitišo go dirišwa ditšhupasefala.

Ditšhupasefala/Ditaetšosefala

- Ditšhupasefala ke mantšu a mongwadi ao a ngwalwago ka mašakaneng ka mongwalo wa moseka. A thuša go fokotša ditšhitišo gore papadi e bapalege sefaleng.
- Mantšu a a šoma go hlahla mmadi le go utolla dimelo tša babapadi.
- Mongwadi o šomiša ditšhupasefala go fokotša palo ya mafelo le ditšhitišo tšeo di ka bago gona.

Mohlala:

(Ke mathapama, Thomo o fihla lebenkeleng la Lekope, o mo hwetša a le ka kantorong ya gagwe a bala lengwalo la nkgekgenene.)

Mongwadi o uta tšhitišo ya lebenkele le kantoro ka go šomiša mašakana.

Poledišano

- Poledišano ke polelo gare ga babapadi. Kantle le poledišano ga go na papadi.
- Poledišano gare ga babapadi e swanetše go ba ye kopana ya go goga šedi ya babogedi gore ba se tanye dihlapi le go ba thuša gore ba humane molaetša wa papadi gabonolo. Mongwadi o tloga a kgonne mo ntlheng ye ka ge babapadi ba fana sebaka sa go bolela.
- Mohola wa poledišano ke **go tšweletša maikutlo** a babapadi. Ge maikutlo e le ao a tšhošago le babogedi ba bonagale ba tšhogile.

Mohlala:

Mmatlala o botša Pebetse gore Lekope o hwile, goba o a hwa, ka ge a wele mpeteng. (Letl. 104)

Taba ye e ka dira gore mmadi a tšhoge a nyake go tseba go ya pele gore ka nnete Lekope o hlokošetše na.

- Poledišano e šoma go utolla dimelo tša babapadi.

Mohlala:

Mologadi ke mosadi wa tlhompho le kgodišo ye botse baneng ba gagwe.

O re: "Aowa Modupi, se bolele bjalo ka tatago hle! O se ke wa fo phatlola ge o bolela ..." (letl. 7)

Babapadi/baanegwa

- Babapadi ga ba swanela go ba motlalo ka ge ba tla hlola kgakanego go babogedi ba palelwa ke go hwetša molaetša wa papadi.
- Mongwadi o tloga a atlegile mo tirišong ya babapadi ka ge ba le ka fase ga lesomehlano.

Tikologo

- Tikologo ke lefasana leo baanegwa ba phelago go lona, ba dirago ditiro go lona ka nako ye e rilego.
- Mafelo ga a swanela go ba a mantši gape a nyalelane go efoga bothata bja go fetola sefala kgafetsakgafetša.
- Tikologo ya papadi ye ke ya sebjalebjaale mafelo ao a tšwelelago a nyalelana.
- Bontši bja ditiragalo bo direga lapeng la Lekope mafelo a mangwe ao a tšwelelago ke lapeng la gaboMmatlala, lebenkeleng la Lekope, ga Nadinadi, ga Matonya, lapeng la Mmatlala le Lekope, bookelong le Hellas. Mafelo a a nyalelana ka fao a ka se šitiše papadi go bapalega.

Polelonoši

- Polelonoši ke fao mmapadi a bolelago a le noši.
- Yona e dirišwa go kopanya dikgaolo le go fa babapadi sebaka sa go itokišetša kgaolo ya go latela.
- Mmapadi o ntšha sa mafahleng a gagwe.
- E thuša go tšweletša semelo sa mmapadi.
- Mongwadi o atlegile tirišong ya polelonoši ka ge go na le tšeo di tšwelelago mathomong le mafelelong ga kgaolo. (Letl.94) Go tšwelela polelonoši ya Lekope morago ga go boledišana le Mmatlala ka taba ya gagwe ya go se robale gae ebile o thoma go ipona e le moipolai.
- Ka lehlakoreng le lengwe Mmatlala ge a le ka khwitšhing o bolela a nnoši a ipotšiša gore Lekope o kwele mang gore o be a le Hellas, o fetša ka go re o kwele morwa wa gagwe yo a mmonego Hellas. O thoma go belaela gore Lekope o sa fa lapa la gagwe tšhelete ya go reka ditaxi, o nagana gore kgwebo yeo barwa ba Mologadi ba mmuletšego yona, o filwe ke Lekope tšhelete. Polelonoši ye e tšweletša Mmatlala e le motho wa pelo ye mpe, ka ge a sa nyake lapa la Lekope le buna selo go Lekope.

Polelo

- Polelo yeo mongwadi a e šomišago go tiragatšo ga ya swanela go ba ye bothata gore babapadi ba tle ba kgone go e itielala hlogong ntle le mathata ge ba yo e diragatša.
- Maroga ga a nyakege.
- Polelo yeo e dirišitšwego pukung ye e dira gore papadi ye e kgone go bapalega gabonolo ntle le ditšhitišo.

Tšhomišo ya polelo:

(b) SETSOPOLWA SA A

- (i) Hlwaya tsebjana tše tša gago/O swerwe ke seopahlogwana
- (ii) Ditšhupasefala ke mantšu a mongwadi ao a ngwalwago ka mašakaneng ka mongwalo wa moseka.
Mešomo ya ditšhupasefala
- Go hlahla mmadi
 - Go fediša ditšhitišo
 - Go fokotša palo ya mafelo
 - Go tšweletša maikutlo
 - Go utolla dimelo tša baanegwa
- [Tše pedi fela]
- (iii)
- Go phula sekutu boladu bja tšwa – Go utolla sephiri/Go bolela seo se go tshwenyago/Go bolela seo se go tshwenyago pelong/go tšweletša maikutlo.
 - Go gatela masogana mašemo – Go tšeela masogana makgarebe a ona/go senyetša motho.
- (iv)
- Go ratana le Mmatlala
 - Taba ya Mologadi ya go ya ga Matonya.
- (v) Leina la puku ke: "A mo swina ngwanana' thakana."
Tše dingwe tša dintlha tše di ka lebelelwago ke tše:
- Ngwako o a agwa o ngwadišwa ka leina la Mmatlala.
 - Mmatlala o utswa tšhelete a e boloka ka maina a bana ba gagwe.
 - Mmatlala o tšea bana a ba iša Bokgalaka go papagobona ntle le go botša Lekope.
 - Morago ga gore Mokalabi a boe Mmatlala o thoma go itaola ebile o kgona go se robale gae.
 - Bolwetšing bja Lekope Mmatlala le mmagwe ba mo lahla sepetlele ba se sa mo hlola.
 - Mmatlala o rwala dithoto ka moka le tša lebenkele o tlogela Lekope ka diaparo fela a se sa na selo yena a ya Bokgalaka go papagobana ba gagwe.
- [Dintlha tše tlhano fela]
- (vi) Thulano ya ka ntle, Lekope le Mologadi ga ba kwane ka dikgopolo./Ga ba kwane ka dipolelo.

1.2 (a) THULANO

Thulano e tšwelela ge baanegwa ba babedi goba go feta ba fapana ka dikgopolo. Go na le mehuta ye mebedi ya thulano, e lego thulanogare le thulanontle. Thulanogare ke ge moanegwa a thulana le dikgopolo ka gare ga mafahla a gagwe. Thulanontle ke ge baanegwa ba go feta o tee ba sa kwane ka dikgopolo. Thulano e šoma go godiša maatlakgogedi gore mmadi a be le kgahlego ya go tšwela pele ka go bala sengwalo le go tšweletša morero wa sona.

- Lekope o thulana le mosadi wa gagwe Mologadi ge a mmotša gore bana ba gagwe ke dihlola ba mo kganyogela lehu ebile ba a mo senyetša, ga a sa ba nyaka ka lebenkeleng la gagwe. Mologadi o tšweletša taba ya gore Lekope o nyaka go iketla le go ja tšhelete le metlabo yeo e ilego ya befediša Lekope.
- Modupi le Segola ba kgakgana le tatagobona ka ge a ba phara ka molato wo ba sa o tsebego le taba ya gore Lekope o nyefola mmagobona.
- Thulano e tšwelela gare ga Lekope le Mologadi, ge Lekope a kwele ka Nadinadi gore Mologadi o hlwele a etetše Matonya a mo phara ka molato wa gore o nyaka go mmolaya a ba a gana le dijo tša Mologadi.
- Modupi o thulana le Mmatlala le Pebetse ge a be a ile go Mmatlala go yo kgonthišiša ge eba o rata tatagwe goba o nyaka tšhelete go tatagwe, ka go mo apiša.
- Lekope o thulana le ba lapa la gagwe le Thomo ge ba mmiditše gore ba tle ba boledišane ka taba ya gagwe ya go tšwa ka lapeng.
- Lekope o tsogela ba lapa la Nadinadi maatla ge Nadinadi a gana go ba hlatse tabeng ya gagwe ya gore Mologadi o tšwa ga Matonya. Ge Lekope a bona mosadi wa Nadinadi a ema le monna wa gagwe o thoma go ba bitša ka maina.
- Lekope le Mmatlala ba a kgakgana ka ge Mmatlala a paletšwe ke go boa gae ka gore o be a na le tatagobana ba gagwe Mokalabi hoteleng ya Mojasagagwe ebile o mmitša sehlephišantepa. Mmatlala o ntšha mantšu a go re Lekope ke moradia ka ge a fa mokgekolwana yola wa gagwe tšhelete.
- Lekope o thulana le Mmatlala ge a mmotša gore Mokalabi o tšere bana, ba ile Bokgalaka ka ge a nyaka go ba bona, Lekope ge a leka go tsoga malaong Mmatlala o a mo kgorometša.

Tlemollo ya lehuto

Ke tiragalo yeo e tšweletšago tharollo ya kgakgano, ditaba di a rarologa tša boela sekeng. Ke mafelelo a ditaba.

- Bothata bo rarologa ge Lekope a itshola a kgopela Mologadi, bana ba gagwe le Thomo tshwarelo, ba a mo swarela.
- Lekope o kgopela go išwa lapeng la gagwe le Mologadi a yo hwela gona. O gana go boelela sepetelele a nagana gore Mmatlala a ka tla a mo feleletša.

Dintlha:

Tšhomišo ya polelo:

(b) SETSOPOLWA SA B

- (i) Ke monna le mosadi (Ba nyalane)
- (ii)
- Mmatlala o bonana le tatagobana ba gagwe a sa nyalane le Lekope.
 - Mmatlala o utswetša Lekope tšhelete a e lokela diakhaonteng tša bana ba gagwe.
 - Lekope ge a lwala Mmatlala le mmagwe ba mo lahla sepetlele ba se sa mo hlola.
 - Mmatlala o rwala thoto ka moka ka ntlong le ya lebenkele o lahlela diaparo tša Lekope fase a ya Bokgalaka go Mokalabi.
 - Lekope o boetše lapeng la gagwe a se na selo e le sekoka. [Tše tharo fela]
- (iii) Mehola ya poledišano
- Go tšweletša maikutlo
 - Go tšwetša ditiragalo pele
 - Go utolla dimelo tša baanegwa
- (iv)
- Boitsholo, o thoma go lemoga gore o dirile phošo ka go gerema le Mmatlala a tlogela lapa la gagwe ka ge Mmatlala a thomile go ikgapa a ikgoroša/
 - O ipona e le moipolai/
 - Mmatlala ga a sa mo hlompha.
- (v)
- O na le lenyatšo
 - O sega Lekope sekwaebane a tseba gabotse gore Lekope ga se thaka ya gagwe.
 - O mmitša ka maina a go swana le: "moradu tena".
 - Ge Lekope a bolela le yena o no sepela kantie le phetolo.
 - Ge Lekope a nyaka dinotlelo o mo fošetša tšona.
- (vi) (a) O rata banna
(b) Bana ke ba lenyalo/Monna ge a nyala mosadi a na le bana, o nyala le bana bao/Go e gapa le namane.

KEKANA, M. A. 1989 – *NNETE FELA*

POTŠIŠO YA 2

2.1 PADITSEKA

Dinyakišišo – Letseka le nyakišiša ka bosenyi bjo bo diragalago ka pukung.

- Ariel o tšweletšwa e le letseka la go se hlahlwe leo le nyakago go tseba nnete mabapi le diteng tša sengwalwa sa Karabo seo se tšweletšago bosenyi bjo bo dirwago ke sindikheithi.
- Sindikheithi e romela Bubbles go Ariel gore a yo tšea sengwalo seo go Ariel, phegelelo ya Bubbles e dira gore Ariel a be le tumo ya go bala sengwalwa a kwe gore ke ka lebaka la eng se nyakwa ka tsela ye.
- Bubbles o dira leano la gore sengwalwa se utswiwe go Ariel, Ariel o tloga a laetša Bubbles gore o lemogile makatika a gagwe a mmotša gore o se badile o tseba se sengwe le se sengwe ka sengwalwa seo. Bubbles o tla ka matšhošetši a go re Ariel o kotsing ebile a se leke go ya maphodiseng.
- Ariel o ipatametša kgauswi le Bubbles gore a kgone go tseba kudu ka sindikheithi. Ariel o leletša Bubbles mogala gore ba tšwe ba ye lefelo la go ithabiša la Hellas.
- Ariel morago ga go dumela go felegetša Bubbles mmileng wa Mokwele, thapama o a tšwa o ya lefelong leo gore a le tsebe le go itlwaetša lona pele a ka tla le Bubbles ge ba yo lokolla Karabo.
- Ge tiragalo ya mmila wa Mokwele e fetile Ariel o ba le dipotšišo tšeo di nyakago dikarabo go Bubbles. Bubbles o a itwatša gore a se arabe dipotšišo tšeo a se a ipeakanya.
- Ariel ge a le mošomong o tlelwa ke kgopolo ya go founela Pula mogwera wa Bubbles a nagana gore a ka mo utollela se sengwe ka Bubbles efela o kgonne go tseba ka ga Kwena lesogana la Bubbles (yo a hlokošetšego).
- Morago ga poledišano ya Ariel le Pula, Ariel o ile go Bubbles a nyaka nnete fela ka taba ya Kwena le batho bao ba mo jago leonyane.
- Bubbles ge a palelwa ke go araba dipotšišo tša Ariel o tšhabela Themba, Ariel o mo romela molaetša ka Pula wa gore ge a sa boe pele letšatši le dikela, a mmotša nnete o tlo ya maphodiseng.
- Bubbles o ile a boela ntlong a botša Ariel nnete ka moka ka sindikheithi, Ariel a mmotša gore ba swanetše go ya maphodiseng ao a swerego taba yela ya mmileng wa Mokwele.
- Masindikheithi ao a sa phelago a ile a swarwa ka moka.
[Tše lesome fela]

GOBA

2.2 Semelo sa Bubbles

Semelo ke kokwane ye e lebanego le maitshwaro a moanegwa. Se utollela mmadi gore moanegwa ke motho wa mohuta mang tlhagong ya gagwe go ya ka fao mongwadi a mo swantšhitšego.

Ditiro le dipolelo tša Bubbles

(a) O na le maaka

- Bubbles o tšwelela a itira yo a kwelago Karabo bohloko ebile a mo kgopelela go tatagwe gore a se mo rake ka ge a sa lwala efela ka pelong a tseba gore yena go na le seo a se nyakago go tatagwe e lego go ba mojalefa wa tatagwe.

- Ge Bubbles a romilwe ke sindikheithi go Ariel go yo tšea sengwalwa, Ariel ge a botšiša gore Karabo yena o kae o re o ile Lebowa go eta mola Karabo a le gae a swerwe ke basindikheithi. Gape o botša Ariel gore ga go sa le bohlokwa go bala sengwalwa ka ge Karabo a re ga a sa nyaka se tšweletšwa ka gore ga se mo kgahle ebile se na le diphošo tše dintši.
- Polelong ya gagwe le Pula ge a mmotša gore yena o bona lerato la Bubbles le Kwena le le ka lehlakoreng le tee, Bubbles o a ganetša ebile o a befelwa le ge a tseba gore Pula o bolela nnete.
- Bubbles le Ariel ge ba ya mmileng wa Mokwele, Bubbles o tšere sethunya ge Ariel a makala Bubbles o mmotša gore o direla polokego ya bona a tseba gabotse gore o iša Ariel lehung la gagwe.
- Bubbles le Ariel ge ba fihla Majaneng, Bubbles ka go kwešiša le go tseba Ariel gore a ka se homolele taba ya Mokwele o thoma le go itwatša gore a se tlo swanelwa ke go araba dipotšišo tšeo Ariel a nago le tšona pele a ikgopola.
- Ge ba le Majaneng Ariel a nyaka go tseba nnete ka Kwena morago ga go bolela le Pula, Bubbles o thoma maaka a gore o rengwa ke hlogo a kgopela Ariel gore a ye a mo rekele diphilisi e le ge a nyaka go šala a tšhaba.
- Ge Ariel a nyaka go tseba ka taba ya go fetolelana difatanaga lebenkeleng la OK le go nyaka go kwešiša ge eba go na le batho bao ba mo jago leonyane, Bubbles o re ga a tsebe selo le ge a tseba gore *basindikheithi* ba mohlaleng wa bona.
- Bubbles ge a le Hellas le Ariel sebakabakeng o ile a kangwa ke maikutlo dikeledi tša tlala ka mahlong, gore maikutlo ao e be e le a eng le yena o be a sa kwešiša. Ariel o rile ge a mmotšiša gore bothata ke eng a fetola ka gore o na le sehlabi mo kgareng a ba a boa a re Ariel a se tshwenyege ka ge se okobetše.
- Go tseneng ga Bubbles ka gae ge a boa Hellas morago ga go atlana le Ariel a kwešiša gore maikutlo a gagwe a mo fentše a lla, ge tatagwe a nyaka go tseba gore o tshwentšwe ke eng a re o rengwa ke hlogo ye šoro. Tatagwe a mo nyakela *dispirini*.
- Bubbles ge a gokela Ariel go ya mmileng wa Mokwele o mmoditše gore o utolotše gore Mokaba le Mello ba kopana ka Bodikela mafelelong ga motse mmileng wa Mokwele. O nyaka go ba ja leonyane ka fao o kgopela Ariel a mo felegetše.
- Ge Bubbles a ile go Mabetlela Tzaneen fao tatagwe a mo laetšego gore a yo tšea Karabo gona, Mabetlela ge a botšiša gore tatagwe o kae Bubbles o re o gona, o palelwa ke go bolela nnete gore o hlokošetše.

[Dintlha tše seswai fela]

POTŠIŠO YA 3

- 3.1 *Thulaganyo ke tatelano ya ditiragalo go thoma tšweletšong ya bothata go fihla go tharollo ya bjona. Thulaganyo e bontšha peakanyo ya ditiragalo tšeo mongwadi a di logaganyago go tšweletša kgopolokgolo ya sengwalwa. Go ba le peakanyo ya tatelano ya maleba go tšweletša matseno, mmele le morumo.*

Kalotaba

Kalotaba ke pulamadibogo a puku. Mo mongwadi o tšweletša baanegwa, kamano ya bona le tikologo ya bona.

- Ariel o kantorong ya komišinare, o befetšwe ka ge bašomedi ba komišinare ba sa ba hlokomelego.
- Gona moo Bubbles o tšweletšwa e le kgarebe ye botse kudu ya go swanelwa ke diaparo. Tikologo ke ya Phelindaba kua Tshwane moo Ariel le Bubbles ba dulago gona.
- Ariel ke yo mongwe wa bahlagiši ba ditshwantšhetšodikgao seyalemoyeng sa Phelindaba.
- Noko e lego tatago Bubbles le Karabo ke leloko la basindikheithi, sehlopha seo se utswetšago batho tšhelete dikarateng tša krediti.
- Karabo e lego kgaetšedi ya Bubbles o na le bokgoni bjo bogolo bja go ngwala.

Tšweletšo ya bothata

Mo mongwadi o tšweletša bothata a re alela bjona ka botlalo. Ka ge e le padi ya botseka go swanetše gore go tšwelele tiragalo ye e makatšago, ya go tšhoša. Ga go yo a kwešišago kgonagalo ya tiragalo ye ya go makatša. Go swanetšwe go humanwe letseka leo le ka šomanago le molato wo.

- Karabo o lokolotšwe bookelong gomme Bubbles o tšwa go mo tšea a mo tliša ka gae. Ge ba fihla Noko e lego tatagwe o befetšwe kudu gomme o mo kgopela gore a mo tšwele ka motse.
- O re Karabo ga se ngwana wa selo, o mo senyeditše dilo tše dintši ebile o wišitše dikgwebo tša gagwe. Bubbles o a mo rapelela, o kgopela tatagwe gore a mo tlogele a fole pele a mo koba.
- Ka go le lengwe Bubbles o be a kgahlegile ka ge a hweditše monyetla wa go ipatametša go tatagwe. O be a hloile Karabo ka ge Noko a be a rata Karabo go mo feta ebile a mmeile pele.
- Bubbles o kgothatša Karabo, o mmotša gore a šomiše bokgoni bja gagwe bja go ngwala go itloša bodutu le go itirela tšhelete.

Phekgogo/Kgodišo ya bothata

- Karabo o ngwala sengwalwa ka sephiri sa sindikheithi, seo se tlogo gatišwa le go hlagišwa seyalemoyeng, o se iša go Ariel yo e lego mohlagiši wa ditshwantšhetšodikgao.
- Noko o tsena ka phapošing ya Karabo ya borobalo, e lego moo yena le basindikheithi ba bego ba swanela kopano gona. O humana khopi ya sengwalwa seo Karabo a se ngwadilego sa go utolla diphiri tša bona ka moka. O lemoga gore Karabo o šetše a se išitše go Ariel. Noko o tlelwa ke pefelo ye kgolo kudu go Karabo.
- Karabo o be a lemogile boradia bja Bubbles gomme a befelwa kudu, o be a nyaka go ba rutela batho a itefeletše.

- O tseba sephiri sa tatagwe, Bubbles le basindikheithi sa go utswetša batho tšhelete dikarateng tša krediti gomme ba patelana ka ditšheke ka diakhaoteng tša bofora.
- Sengwalwa seo ge se fihla diatleng tša Ariel se mo kgahla kudu ebile o bolela ka molomo wa gagwe gore o hlwa a bala dingwalwa, sa go ngwalwa ka bokgoni bja maemo a godimo go swana le seo ga se a ka a se bona.
- Sindikheithi e loga leano la gore Bubbles a šomiše bobotse bja gagwe go goketša/thetsa Ariel gore ba ratane leano e le gore a tšee sengwalwa seo go yena.

Sehlowa/Sehloa

Kgato ye ke thulano yeo e feteletšego go di phala ka moka. Ditaba di ka senolwa, baanegwa bao ba bego ba tshepana ba nyapoga. Moanegwathwadi a ka humana tshedimošo a e amogela gomme e tšea sephetho.

- Mabusha o thoma go se sa tshepa Noko. O befetšwe kudu ebile o ipoditše gore Noko o tla be a tšwa ka nnete. O nagana gore o šireletša Bubbles ebile o tseba moo Bubbles a iphihlilego gona.
- O tsoga e sa le mesong o ya go hlwa ga Noko. O hlwa a dutše le Noko letšatši ka moka. O ile a swanelwa ke go ya ka koloing go yo tšea lepokisana la sekerete ka ge a be a ekwa a kgalegile go kgoga.
- Gona moo Noko a humana sebaka sa go leletša Bubbles mogala ka kamoreng. A ntšha nnete ka moka. A botša Bubbles gore yena le Ariel ba tšhabe basindikheithi ba tseleng ba tlile go ba bolaya.
- Ge a sa bolela le yena a bona moriti wa Mabusha gomme go itaetša gore o kwele tšohle tšeo a bego a di botša Bubbles. Noko o botša Bubbles gore basindikheithi ba tlile go mmolaya gomme o tšwela pele go botša Bubbles nnete ya gore o fihlile Karabo kae gomme o mo kgopela gore a ye go mo tšea.
- Ge a fetša go ntšha nnete ka moka Mabusha o tsena a befetšwe kudu. O ntšha sethunya o bolaya Noko.

Tlemollo ya lehuto/Tharollo ya bothata

Ke mafelelo a puku. Bothata bja puku bo a rarollwa. Ka ge padi ye e le ya botseka mongwadi o swanetše go tšweletša kotlo gomme mogala o phagamišwe.

- Noko o hweditše kotlo ka ge a bolailwe ke yo mongwe wa maloko a sindikheithi. O tsebile gabotse gore mošomo woo ba o dirago ga o na bohlanogi.
- Banna ba basindikheithi, boMabusha le Mello ba ile ba swarwa, dikgwebo tša bona ka moka tša tswalelwa, le dithoto ka moka tša tšewa.
- Ariel o atlegile go dira dinyakišišo tša go humana nnete ka moka ya bonokwane bja basindikheithi.
- Bubbles a ya go tšea Karabo. Bubbles le Ariel ba a nyalana ba aga motse.

Tšhomišo ya polelo

GOBA

3.2 Tikologo

Nako le lefelo ke dikokwane tše bohlokwa kudu tša tikologo. Gantši mongwadi ge a ngwala puku o hlola lefelo leo ditiragalo di diregago go lona. Ga a be le lefelo fela eupša o tšweletša le nako yeo ditiragalo di diregago ka yona. E ka ba mehla ya kgale goba ya sebjalebja. Tše ka moka di bopa tikologo ka botlotla.

Tikologo ke ya sebjalebja mo ditiragalo tša gona di diregago metsetoropong ka mabaka a a latelago:

- Dikantoro tša khomišinare di gona mo motseng. Ke mo Bubbles le Ariel ba kopanego gona la mathomo.
- Noko o na le dikgwebo tša go fapana, ye nngwe ya tšona ke sinema, Dikgwebo tša mohuta wo di humanwa metsetoropong.
- Karabo le bagwera ba gagwe ba be ba phela bophelo bja go se laolege bja botagwa. Gantši bophelo bjo bo bjale bo humanwa metsetoropong.
- Mongwadi o be a fela a hlaloša ka mo motse o bego o lebelelega ka gona bošego ka mabone a go kganya.
- Bonokwane bjo bo bego bo dirwa ke masindikheithi bo kgonagala gabotse metsetoropong.
- Bubbles o be a lala a boa gae mašego ka gore o sepetša dikgwebo tša gabo. Mehuta ye ya dikgwebo e humanwa metsetoropong.
- Go na le meago ya kgašo mo Ariel Meso a bego a šoma gona. Yona meago yeo e ka mo toropong ya Tshwane.
- Go be go na le dikoloi tše dintši, ke ka fao Ariel a ilego a se kgone go tseba le go bona gore go na le batho bao ba mo šetšego morago, go fihlelela a thušwa ke matseka.
- Bophelo bja masošalaete go swana le ka mo Pula a bego a tsebega ka gona, bo kgonagala metsetoropong.
- Batho ba gona ga ba nagane gabedi pele ba bolaya motho. Masindikheithi ba ile ba laela Champ le Thoba gore ba bolaye Karabo ka gore o ngwadile sengwalo ka sephiri sa bona.
- Champ le Thoba ba be ba šomela masindikheithi gomme ba ba direla dilo ka moka tšeo ba laelwago go di dira, go swana le go bolaya le go utswa.
- Batho ba laolwa ke tšhelete, Bubbles o be a phegelela go kgotsofatša tatagwe ka dilo ka moka lebaka e le gore a humane le go ipshina ka lehumo la gagwe.
- Batho ba phela ka bofora, go swana le Bubbles yo a dumetšego go nyalana le Kwena mola a tseba gore ga a mo rate, lebaka la gagwe e be e le go thabiša tatagwe le basindikheithi.
- Matseka a be a le gona mo kgauswi. Ke mo Ariel a ilego a kgopela mogwera wa gagwe Saki gore a yo mo kgoepelela thušo gore ba lebelele ge eba go na le batho bao ba mo šetšego morago.
- Batho ba gona ga ba tsebane. Ariel o be a sa tsebe Kwena le ge a bolailwe mo phakeng ya pele ga gabo. Kua Majaneng baagišane ba be ba sa tsebe Bubbles ebile ga se nke ba laetše go tshwenyega ka go ba gona ga gagwe mo ntlong ya Pula.

- Go be go na le megala ya go lefelwa ya mebileng. Bubbles o ile a e šomiša ge a be a le Phelindaba le ge a be a tšhabetše Ariel kua Majaneng.

Tšhomišo ya Polelo

eduresourceza.com

KAROLO YA B DINGWALWAŠOMIŠWA**POTŠIŠO YA 4****4.1 RUBRIKI YA EMEILE**

Moithuti:	Meputso [20]	Khoutu 7 O kgonne go fihlelela ditekolo ka botlalo 100–80%	Khoutu 6 O fihleletše ditekolo ka botlalo 79–70%	Khoutu 5 O fihleletše bontši bja ditekolo 69–60%	Khoutu 4 O lekile go fihlelela bontši bja ditekolo 59–50%	Khoutu 3 O fihleletše tše dingwe tša ditekolo 49–40%	Khoutu 2 O lekile go fihlelela bontši bja ditekolo 39–30%	Khoutu 1 O paletšwe go fihlelela ditekolo 29–0%
DITENG Molaetša wo mokopana wa maleba, maikutlo a mongwadi.	6	Meputso 6	Meputso 5	Meputso 4	Meputso 3	Meputso 2	Meputso 1	Meputso 0
SEBOPEGO Leina la moromedi, Atrese ya moromedi, Atrese ya moromelwa, letšatšikgwedi.	6	Meputso 6	Meputso 5	Meputso 4	Meputso 3	Meputso 2	Meputso 1	Meputso 0
SETAELE LE POLELO Mafoko a go hlangwa gabotse le maswaodikga ke a maleba, tlotlontšu, tllamo ya mafoko le mopeleto, maswaodikga le tšhomišo ya polelo ya maleba.	8	Meputso 8	Meputso 7	Meputso 6	Meputso 5	Meputso 4	Meputso 3	Meputso 2

GOBA

4.2 RUBRIKI YA BOPHELO BJA MOHU

Moithuti:	Meputso [20]	Khoutu 7 O kgonne go fihlelela ditekolo ka botlalo 100–80%	Khoutu 6 O fihleletše ditekolo ka botlalo 79–70%	Khoutu 5 O fihleletše bontši bja ditekolo 69–60%	Khoutu 4 O lekile go fihlelela bontši bja ditekolo 59–50%	Khoutu 3 O fihleletše tše dingwe tša ditekolo 49–40%	Khoutu 2 O lekile go fihlelela bontši bja ditekolo 39–30%	Khoutu 1 O paletšwe go fihlelela ditekolo 29–0%
DITENG Diteng di sepelelana le hlogo. Leina le sefane sa mohu, batswadi ba mohu, lefelo leo mohu a belegetšwego go lona, letšatši la matswalo a mohu, dithuto tšeo mohu a di fihleletšego, tša merero ya mošomo, ditiro tšeo mohu a gopolwago ka tšona, letšatši leo a hlokošetšego ka lona, seo se hlotšego lehu, bao mohu a ba tlogelago, sereto sa go laela mohu.	10	Meputso 10	Meputso 9,5–9	Meputso 8	Meputso 7	Meputso 6	Meputso 5	Meputso 4–0
SEBOPEGO Sebopego sa maleba le botelele bjo bo lekanetšego go ya ka mohuta wa sengwalwana.	4	Meputso 4	Meputso 3,5	Meputso 3	Meputso 2,5	Meputso 2	Meputso 1,5	Meputso 1–0
SETAELE LE POLELO Retšistara, segalo, mohola, tlotlontšu, tlhamo ya mafoko le mopeleto, maswaodikga, tšhomišo ya polelo ya maleba.	6	Meputso 6	Meputso 5,5	Meputso 5	Meputso 4,5	Meputso 4	Meputso 3	Meputso 2–0

POTŠIŠO YA 5**5.1 RUBRIKI YA LENGWALO LA SEGWEA**

Moithuti:	Meputso [20]	Khoutu 7 O kgonne go fihlelela ditekolo ka botlalo 100–80%	Khoutu 6 O fihleletše ditekolo ka botlalo 79–70%	Khoutu 5 O fihleletše bontši bja ditekolo 69–60%	Khoutu 4 O lekile go fihlelela bontši bja ditekolo 59–50%	Khoutu 3 O fihleletše tše dingwe tša ditekolo 49–40%	Khoutu 2 O lekile go fihlelela bontši bja ditekolo 39–30%	Khoutu 1 O paletšwe go fihlelela ditekolo 29–0%
SEBOPEGO 1. Atrese ya mongwadi le letšatši di ngwalwe gabotse (Khoneng ya letsogo la go ja godingwana). Ga go šomišwe maswaodikga. Letšatšikgwedi le ngwalwa ka mantšu. Mohlala: 3 Matšhe 2004. 2. Madume: Leina la mogwera fela / Sereto sa gagwe. Ga go šomišwe maswaodikga. Madume a ngwalwa ka letsogong la ngele mothaladi o tee ka fase ga atrese. 3. Mafelelo / bofelo go šomišwa tlhakakgolo ya mathomo, gomme bofelo bja laetša segwera magareng ga mongwadi le mongwalelwa. O šomiša leina la gago wena mongwadi / sereto sa gago, ga o šomiše maswaodikga.	6	Meputso 6	Meputso 5	Meputso 4	Meputso 3	Meputso 2	Meputso 1	Meputso 1–0
DIKAGARE/DITENG O se fapoge tabeng ye o swanetšego go ngwala ka yona. Diteng e be tše di kgahlišago. Go laetšwe kwešišo ya seo go ngwalwago ka sona. Morero wa lengwalo o fihlelelwe.	6	Meputso 6	Meputso 5	Meputso 4	Meputso 3	Meputso 2	Meputso 1	Meputso 1–0
SETAELE LE POLELO Temana ye nngwe le ye nngwe e hlaloše ditaba tša yona. Mafoko a be a a hlamilwego gabotse le tšhomišo ya maleba ya maswaodikga. Mopeleto le tlotlontšu e be tša maleba. Kgetho ya mantšu e be ya maleba ye e laetšago segwera/kwelobohloko/go amega/go hlohleletša/go nyama/go thaba kudu bj.bj.	8	Meputso 8	Meputso 7	Meputso 6	Meputso 5	Meputso 4	Meputso 3	Meputso 2–0

5.2 RUBRIKI YA POTŠIŠOTHERIŠANO

Moithuti:	Meputso [20]	Khoutu 7 O kgonne go fihlelela ditekolo ka botlalo 100–80%	Khoutu 6 O fihleletše ditekolo ka botlalo 79–70%	Khoutu 5 O fihleletše bontši bja ditekolo 69–60%	Khoutu 4 O lekile go fihlelela bontši bja ditekolo 59–50%	Khoutu 3 O fihleletše tše dingwe tša ditekolo 49–40%	Khoutu 2 O lekile go fihlelela bontši bja ditekolo 39–30%	Khoutu 1 O paletšwe go fihlelela ditekolo 29–0%
DITENG Diteng di sepelelana le hlogo	10	Meputso 10	Meputso 9,5–9	Meputso 8	Meputso 7	Meputso 6	Meputso 5	Meputso 4–0
SEBOPEGO Sebopego sa maleba le botelele bjo bo lekanetšego go ya ka mohuta wa sengwalwana	4	Meputso 4	Meputso 3,5	Meputso 3	Meputso 2,5	Meputso 2	Meputso 1,5	Meputso 1–0
SETAELE LE POLELO Retšistara, segalo, mohola, tlotlontšu, tlhamo ya mafoko le mopeleto, maswaodikga, tšhomišo ya polelo ya maleba	6	Meputso 6	Meputso 5,5	Meputso 5	Meputso 4,5	Meputso 4	Meputso 3	Meputso 2–0

Palomoka: 100 meputso